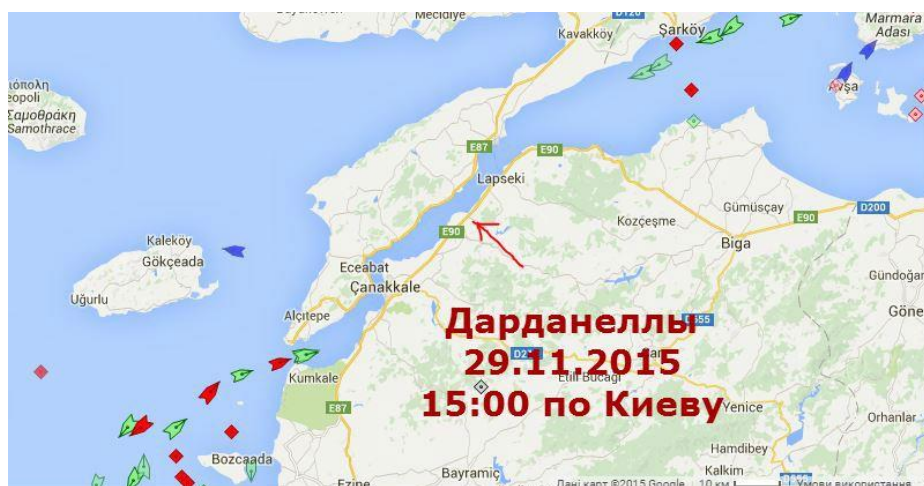

„Удар в гърба”

Турция затваря Дарданелите?

Вчера изказахме съмнения, че маневри на турските ВМС отработват действия за блокиране на черноморските проливи. Днес пристигат потвърждения.

Турски бойни кораби филтрират преминаващите през пролива съдове, вероятно със задачата да не пропускат руски военни и транспортни кораби или съдове, превозващи руски стоки.

По данни на системата за проследяване на движението на морския транспорт AIS към 15.00 ч. на 29 ноември т. г. в Босфора се движат само турски кораби, докато в Дарданелите движение не се забелязва. Пред проливите откъм Черно и откъм Средиземно море са струпани съдове, плаващи под руски флаг. От Новоросийск и Севастопол нито един кораб не плава към Босфора, което косвено потвърждава съобщението на CNN, че Турция не допуска руски кораби в проливите.

Турският печат изостри тона си при всички новини и коментари, свързани с Русия, но все още няма съобщения, че проливите са блокирани за кораби на Руската федерация. Медиите предпазливо анонсират вероятна среща между Путин и Ердоган с последничеството на Обама на световната климатична среща в Париж.

Специалистите предполагат, че Турция вече е отправила неофициално предупреждение към Русия, след което ще пристъпи към недопускане на руски кораби в проливите, без официално да

обявява затварянето им. В ход могат да бъдат пуснати проверки, разтакаване и други ориенталски номера. Фактически руският ВМФ няма излаз от акваторията на Черно море. Окончателното решение предстои да бъде взето след разговорите в Париж или след демонстративния отказ на Москва да преговаря с турската страна.

Явно Путин не разполага с козове, за да седне срещу Ердоган. Вече се видя как ще бъде блокирана военноморската му групировка. Остава да бъде затворен и въздушният мост към Сирия и капанът на Запада ще щракне окончателно.

Наистина, върху картата остават проливите Гибралтар и Суец, но пред тях стоят три големи „но”. Първото: няма гаранции, че и тези водни артерии няма да бъдат заключени за Москва. Великобритания моментално може да блокира Гибралтар. Остава маршрутът Москва-Владивосток-Литакия, който вади второто „но” пред РФ: пълна загуба на оперативност в управлението на войските в Сирия. И най-дребният проблем ще се наложи да бъде решаван или с огромни транспортни разходи, или с привличане на други страни като съюзници. В момента дори Иран има специфична позиция към кризата в Сирия, а друг едва ли би рискувал да се напъха в мръсната игра на страната на Русия.

Третото „но” е очевидно: златната колониална война на Путин ще се превърне в платинена. Всеки килограм товар, дошъл до Сирия, ще има цената на продуктите, изпращани на геоцентричната международна космическа станция.

Твърде вероятно е предстоящите преговори с Турция да се сторят на кремълския лидер далеч по-страшен „удар в гърба”, отколкото сваления самолет. Турците сигурно ще искат РФ да изтегли авиацията и войските си на няколко десетки километра от турската граница и да вкара свои военни части в сирийските райони, където живеят компактни маси турско население. Ще поискат и снемане на санкциите. Ако Путин приеме, ще изгуби най-важното си предимство до момента: страха, че е неотстъпчив и непредвидим.

Турция бе заляна от вълна антируски настроения и предишните сърдечни отношения едва ли ще бъдат възстановени скоро. Няма да помогне подновяването на разговорите около „Турски поток”. И този влак замина. Турция разбра какъв лицемерен и несигурен партньор е Москва, колко емоционално нестабилен и спривав е „твърдият” Путин. Ако настоява за рестарт на „Турски поток”, Путин логично ще потвърди съмненията на турците, че бомбардировките срещу туркмените, нарушенията на турското въздушно пространство и терористичният акт в Анкара са негово дело, само за да принуди Турция да приеме руската газова тръба.

НАТО и САЩ вече изказаха категорична подкрепа на дългогодишния си съюзник. Колкото по-навътре в близоизточния капан навлиза Путин, толкова по-малко става сиренцето.

„Какво ще ни дадеш, Историо?”

Москва напират към проливите

Отношенията между Русия и Турция все повече се изострят. Путин нервничи и въвежда нови санкции, с което повтаря Сталин от 1945 г.

През 1945-46 г. СССР е на крачка от война с Турция. Сталин настоява за „съвместен контрол” над Босфора и Дарданелите. Съветският диктатор иска да разполага с военноморска база в проливната зона. С второто си условие притиска Турция да върне земите около Грузия и Армения, владяни някога от царска Русия. СССР денонсира двустранния договора с Турция още преди края на Втората световна война в Европа, за да ѝ наложи нов, по-изгоден за съветската страна документ. Денонсира и договора за мир. Турците се опитват да омилостивят Кремъл, като предлагат нещо нечувано дотогава: при война ще дадат право на СССР да вкара свои войски в страната им. За Сталин най-важната цел е да получи военноморска база на турска територия.

През 1945-46 г. СССР е на крачка от война с Турция. Сталин настоява за „съвместен контрол“ над Босфора и Дарданелите. Съветският диктатор иска да разполага с военноморска база в проливната зона. С второто си условие притиска Турция да върне земите около Грузия и Армения, владяни някога от царска Русия. СССР денонсира двустранния договора с Турция още преди края на Втората световна война в Европа, за да ѝ наложи нов, по-изгоден за съветската страна документ. Денонсира и договора за мир. Турците се опитват да омилостивят Кремъл, като предлагат нещо нечувано дотогава: при война ще дадат право на СССР да вкара свои войски в страната им. За Сталин най-важната цел е да получи военноморска база на турска територия.

На мирната конференция в Потсдам Сталин и Молотов декларира амбициите на Съветския съюз, но САЩ и Великобритания са категорично против. Злопаметният Сталин припомня ролята на Турция през войната, която запазва неутралитет, въпреки че поддържа хитлеристкия райх с доставки на желязо, суровини и продукти. До средата на 1941 г. СССР също помага на съюзника си Хитлер във войната му срещу Великобритания, поради което английските генерали разработват план да бомбардират нефтените

кули в Баку и да стовярат въздушен десант в Задкавказкия регион. Турция разглежда шансовете да подпомогне Лондон в операцията, но планът остава на хартия.

По-късно Анкара подписва секретно споразумение с Берлин, в което се задължава да нападне СССР, щом германската армия излезе на линията Архангелск—Горкий—Астрахан. Скоро внасят поправка: Турция ще се намеси във войната, когато вермахтът завладее Туапсе, Сочи, Грозний, Махачкала и Сталинград. В един момент тази възможност е напълно реална и Сталин е принуден да държи около турската граница цялата 45-а армия заедно с няколко съединения.

Хитлер обещава на турците Аджария (планирано е в Батуми да бъде разположена съвместна германско-италианска военноморска база) и части от съветските земи зад Кавказ. Турция не успява да нанесе „удар в гърба” на СССР, а през февруари 1945 г. тихичко обявява война на Германия, без да има намерение да воюва срещу Хитлер.

Затова в началото на август 1946 г. СССР изпраща на Турция официална нота за „колективен контрол” над Босфора и Дарданелите. Нотата е „подкрепена” от маневри на съветския ВМФ и от придвижване към турските граници на мощен сухопътен „юмрук”: 30 дивизии в Закавказкия регион, 235 000 войници в България в непосредствена близост до европейската част на Турция и 600 000 в Румъния. В България и Румъния спешно са изградени съветски военноморски бази.

За да се предпази от агресия, Турция е принудена да съсредоточи около границата си със СССР 600-хилядна групировка, което се оказва фатално за слабото национално стопанство на страната.

Сталин припомня на турците и друг техен грях: че през 1944 г. Турция уж е пропуснала през проливите германски подводници да се измъкнат от Черно море. Според други данни, същите подводници са били потопени от екипажите им в базата в Констанца, за да не попаднат у Червената армия. Според достоверни исторически сведения, през 1942 г. Хитлер се опитва да вкара свои подводници в Черно море, но турците не ги допускат през проливите. Тогава германският флот залага на най-малкия проект подводници, шест от които по Дунава или с железопътен транспорт (2 500 км) са докарани в Констанца.

Но през 1946 г. не се стига до война. САЩ и Великобритания подкрепят Турция. Да държи милионна армия по границите, само за

да плаши Турция, за Сталин е твърде скъпо. През лятото на същата година силна суша довежда до глад в Украйна и в Южна Русия. Сталин временно отстъпва, но СССР не оттегля претенциите си чак до май 1953 г., след смъртта на диктатора.

Няма съмнение, че при сегашния „раздрай“ в отношенията с Турция в главите на кремълските велможи се връщат спомени за предишните конфликти.

Сергей Островцов

rusmonitor.com

Специално за „Атлантик“